

Eurofondy neprispievajú k znižovaniu regionálnych rozdielov

Konzervatívny inštitút M. R. Štefánika analyzoval smerovanie eurofondov z priority Lokálna infraštruktúra za obdobie 2004-2006

(Tlačová správa)

Ako vyplýva z analýzy KI, prerozdelenie eurofondov z priority Lokálna infraštruktúra do jednotlivých regiónov bolo výrazne nerovnomerné. Podporu vyššiu ako 150 miliónov korún získali na spolufinancovanie projektov, ktorých prijímateľmi sú najmä samosprávy, okresy Dunajská Streda (284 mil. Sk), Nové Zámky (194 mil. Sk), Komárno (187 mil. Sk), Šaľa (161 mil. Sk) a Rimavská Sobota (154 mil. Sk). Na opačnom póle sú okresy Košice II až IV a Žarnovica, v ktorých nebol podporený ani jeden projekt. Taktiež porovnanie výšky podpory z eurofondov v prepočte na obyvateľa pre jednotlivé okresy potvrdzujú, že projekty z tých „menej rozvinutých“ regiónov s vyššou mierou nezamestnanosti neboli systematicky podporované.

Konzervatívny inštitút M. R. Štefánika (KI) analyzoval prerozdelenie eurofondov v rámci priority Lokálna infraštruktúra (OP Základná infraštruktúra) počas obdobia 2004-2006. Cieľom analýzy bolo poukázať na to, do ktorých regiónov smerovali eurofondy, či ich prerozdelenie môže byť v prospech znižovania regionálnych rozdielov a či v tomto procese nemožno identifikovať podozrenia z korupcie a klientelizmu.

Ak by eurofondy mali plniť svoj cieľ a napomáhať k vyrovnávaniu regionálnych rozdielov, vyššiu podporu by mali dostávať tie regióny, ktoré štatisticky vykazujú v porovnávaných ukazovateľoch (napr. miera nezamestnanosti) horšie výsledky. Eurofondy by mali smerovať najmä do tých regiónov, ktoré sú definované v programových dokumentoch regionálnej politiky ako „prioritné“ či „menej rozvinuté“.

Ako vyplýva z analýzy KI, prerozdelenie eurofondov z priority Lokálna infraštruktúra do jednotlivých regiónov bolo výrazne nerovnomerné. Podporu vyššiu ako 150 miliónov korún získali na spolufinancovanie projektov, ktorých prijímateľmi sú najmä samosprávy, okresy Dunajská Streda (284 mil. Sk), Nové Zámky (194 mil. Sk), Komárno (187 mil. Sk), Šaľa (161 mil. Sk) a Rimavská Sobota (154 mil. Sk). Na opačnom póle sú okresy Košice II až IV a Žarnovica, v ktorých nebol podporený ani jeden projekt.

Vzhľadom na výrazne odlišný počet obyvateľov jednotlivých okresov (od 12 tis. obyv. v okrese Medzilaborce po 164 tis. obyv. okresu Prešov) je vhodné porovnávať výšku prerozdelených eurofondov do regiónov v prepočte na počet obyvateľov toho-ktorého okresu. Viac než 2 400 korún v prepočte na obyvateľa smeruje do okresov Tvrdošín, Dolný Kubín, Šaľa a Dunajská Streda. Ani jeden z okresov Banskobystrického, Košického a Prešovského kraja, teda troch krajov s najväčším sústredením okresov s nadpriemernou nezamestnanosťou, sa medzi najviac podporenými okresmi nenachádza. V prvej desiatke okresov zoradených podľa výšky príspevkov na obyvateľa, ktoré sú z eurofondov do okresov distribuované na základe projektov schválených ministerstvom, sú nielen „prioritné“ okresy, ktoré patria do prvej desiatky podľa miery nezamestnanosti (napr. Rimavská Sobota, Veľký Krtíš a Sobrance – všetky viac než 20%), ale i okresy s nezamestnanosťou na úrovni priemeru (napr. Tvrdošín, Dolný Kubín a Šaľa), či okres Dunajská Streda s výrazne podpriemernou mierou nezamestnanosti (7,4%, priemer za SR bol 11,4%). Menej ako 800

korún na obyvateľa šlo do okresov Košice - okolie, Lučenec, Gelnica či Poltár, pričom všetky mali vyššiu nezamestnanosť než 20% (údaje sú za rok 2005).

Tabuľka: Porovnanie výšky príspevkov z eurofondov z priority Lokálna infraštruktúra v prepočte na počet obyvateľov (TOP 10) a miery nezamestnanosti na úrovni okresov

P. č.	Okres	Počet obyvateľov (31.12.2005)	Príspevok z eurofondov (2004-2006) v Sk	Príspevok z eurofondov (2004-2006) v prepočte na počet obyvateľov		Miera nezamestnanosti (31.12.2005)	
				v Sk	poradie	v %	poradie
1	Tvrdošín	35 608	113 328 000	3 183	1	10,7	42
2	Dolný Kubín	39 453	121 256 800	3 073	2	12,0	35
3	Šaľa	54 196	161 738 108	2 984	3	12,9	30
4	Dunajská Streda	114 788	284 657 468	2 480	4	7,4	62
5	Veľký Krtíš	46 355	96 735 910	2 087	5	25,6	3
6	Sobrance	23 348	46 462 490	1 990	6	22,5	7
7	Krupina	22 596	44 571 300	1 973	7	18,6	14
8	Rimavská Sobota	82 648	154 264 100	1 867	8	29,2	1
9	Medzilaborce	12 324	22 964 619	1 863	9	17,1	19
10	Stropkov	20 862	37 916 011	1 817	10	14,0	29

Zdroj: Štatistický úrad SR (2006), Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR (2007), prepočty autor (celá tabuľka s poradím všetkých okresov je súčasťou štúdie KI)

Porovnanie medzi výškou podpory z eurofondov v prepočte na obyvateľa pre jednotlivé okresy a ich mierou nezamestnanosti, v prípade distribúcie eurofondov z priority Lokálna infraštruktúra do regiónov neboli systematicky podporované najmä projekty z tých „menej rozvinutých“ regiónov krajiny. Ide o zjavný nesúlad medzi deklarovanou politikou znižovania regionálnych rozdielov a jej vykonávaním v realite. Naša analýza potvrdzuje, že eurofondy sú len redistribučnou stratégiou, v rámci ktorej vlády ponúkajú transfery verejných financií, ktoré predtým získajú výberom daní od občanov a firiem (Slovenska a ostatných členských krajín EÚ). Nie je vôbec pravidlom, že „podpora“ z eurofondov je adresná a smerovaná tým, ktorí ju najviac potrebujú.

Dôvod, prečo eurofondy nemôžu v plnej miere prispievať k deklarovanému cieľu znižovania regionálnych rozdielov, a naopak môžu prispievať dokonca i k ich prehĺbaniu či rastu vnútroregionálnych rozdielov, vyplýva i z faktu, že v mechanizme ich prerozdelenia je prítomný princíp „súťaživosti“. Keďže celý proces je zložitý, uspejú tí žiadatelia, ktorí majú lepší prístup k informáciám na ministerstvách a nemožno vylúčiť, že v procese hodnotenia, výberu a schvaľovania projektov je prítomná korupcia a klientelizmus. Javí sa tiež, že identická politická príslušnosť konečného prijímateľa zo samosprávy a vládnucich strán, ktoré zodpovedajú za prerozdelenie eurofondov, môže žiadateľom napomôcť v ich snahe získať podporu z eurofondov.

Analýza Eurofondy a regionálne rozdiely na Slovensku. Prípady priority Lokálna infraštruktúra (2004-2006) je voľne dostupná na stiahnutie na webstránke KI <http://www.konzervativizmus.sk>.

Mapové výstupy, ktoré prehľadne demonštrujú smerovanie eurofondov do regiónov, nájdete na stránke KI na adrese: <http://www.konzervativizmus.sk/article.php?1451#1>

V Bratislave dňa 24. mája 2007

Dušan Sloboda
analytik Konzervatívneho inštitútu M. R. Štefánika